

De Blauwe Klauwier

in dit nummer

- Nachtzwaluwinventarisatie 2012
- Slaapplaatsen van Grote zilverreigers
- Nestkasten Koningshof 2011 en 2012

Colofon

Redactie

Wim Deeben
Alfonso Gil Cantabrana
Robert Kastelijm
Jacques van Kessel
Han Verbakel
Jan Wouters

Redactie-adres

Jan Wouters (eindredacteur)
De Braken 11
5541 AC Reusel
Telefoon: 0497-642391
E-mail: janenmargo@chello.nl

Omslag

Foto: **Mark Sloendregt**,
Pimpelmees (één week)
Ontwerp: Harold Bierens

Fotobijdrage

© bij de betreffende fotografen

Uitgave

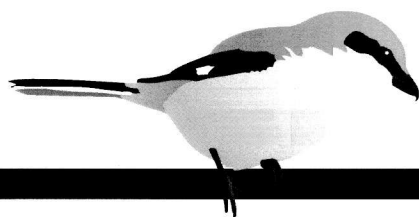
Vogelwerkgroep de Kempen
Kermisberg 6
5508 DW Veldhoven

Oplage

105 exemplaren

Wijze van aanleveren

Kopij bij voorkeur als 'Wordbestand' aanleveren. Wanneer literatuurgegevens verwerkt worden, moet de bron worden aangegeven. Indien tabellen, figuren en foto's in het artikel zijn verwerkt, dient duidelijk in de tekst worden verwezen en zo nodig waar deze geplaatst moeten worden. De fotobestanden (JPG-formaat) dienen ook aangeleverd te worden. Grafieken worden in **zwart-wit** (grijstinten) aangeleverd. Artikelen worden door de redactie doorgenomen op inhoudelijke kwaliteit en taalgebruik. Foto's waarbij sprake is van verstoring worden **niet** gepubliceerd. De redactie behoudt het recht wijzigingen door te voeren.

© Copyright

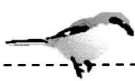
Alle rechten zijn voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de redactie.

Inhoud

- 2 **Vogelvaria**
- 6 **Webnieuws**
- 10 **Nachtzwaluwinventarisatie 2012, Leenderbos en Grootte Heide**
Mark Sloendregt
- 16 **Grote Zilverreigers en hun slaappleatsen in De Kempen**
Robert Kastelijn
- 18 **Resultaten van de nestkasten op Koningshof in 2011 en 2012**
Jan Wouters
- 21 **Welke kasten zijn het vaakst gebruikt?**
Stijn van Gils en Mark Sloendregt
- 23 **Wij spraken met...**
Han Verbakel
- 28 **Activiteiten**
- 29 **Leesvoer**
- 32 **Wegwijzer**

Vogelvaria

EEN BIJZONDER VERHAAL MAAR TOCH ALTIJD WEER EEN TRIEST EINDE

Mark Sloendregt

Op 28 juni 2000 werd door Jan Wouters een kerkuil als nestjong geringd in Reusel. De nestkast waar deze uil werd geringd is samen met de veldschuur al lang geleden afgebroken. Maar twaalf jaar later op 19 februari 2013 werd deze uil als verkeersslachtoffer gemeld aan de ringcentrale Vogeltrekstation Arnhem. De kerkuil werd exact 12 jaar, 7 maanden en 22 dagen later gevonden op 55 kilometer van de ringplaats langs de snelweg E34 vlakbij de stad Antwerpen in België. Deze terugmelding betrof de oudst geringde kerkuil van Jan Wouters.

Over het leven van deze uil is verder niets bekend, aldus Ludo Smets van Kerkuilwerkgroep Vlaanderen. Het ringen van Kerkuilen levert ons in al die jaren interessante informatie over overleving en dispersie.

Regelmatig krijgen we terugmeldingen maar meestal betreft het dan eerstejaars - onervaren - vogels. Vorig jaar betrof het nog veertien slachtoffers in de Kempen. Deze kerkuil had met twaalf jaar een respectabele leeftijd bereikt. ■

OPMERKELIJKE BUIZERDENBIJEENKOMST

Geert Sanders

Op Toterfout, 200 meter ten noorden van het geitenboerke in Oerle, trof ik op 28 november 2012, op een akker 15 buizerden aan. Het was een bewerkt stukje wortelveld. De buizerden zaten mooi over de akker verdeeld ongeveer 2 ha. groot.

Af en toe zag je ze rennen om vervolgens iets kleins weg te pikken. Ik vermoed regenwormen, maar het zou best ook iets anders kunnen zijn. Het waren zeker geen muizen. Om ze niet te verstoren probeer ik daar later nog achter te komen. Al moet ik zeggen dat ze helemaal niet schuw waren. Ze

bleven zelfs zitten als er voetgangers langs kwamen. Ook op 29 november 2012 zaten er weer 15 buizerden op hetzelfde stukje akker. Een mooi bont gezelschap van allerlei kleurvarianten. Van wit tot zwart.

Via via hoorden ik dat de buizerden hier minimaal al enkele dagen zitten. Jaren geleden trof ik een wortelveld aan bij het vliegveld Eindhoven dat niet gerooid was, en de hele winter braak had gelegen. Hier had zich toen een muizenplaag gevormd, wat toen heel veel blauwe reigers aantrok. ■

Vogelvaria

OUDE BUIZERD UIT DE VELUWE

Mark Sloendregt

Foto: Mark Sloendregt

We vonden op 31 maart jl. een dode Buizerd (*Buteo buteo*) tijdens een wandeling in de bosrand langs de Run (Groot Goor in Veldhoven). Ik zag eigenlijk niets apart aan deze vondst en de vogel was denk ik niet veel langer dan een week dood. Thuis heb ik de vogel direct gemeld aan het Vogeltrekstation Arnhem. En ik kreeg meteen een terugmelding via de mail. Het is een **bijzondere melding** want de vogel werd als nestjong geringd op de Veluwe in 1988! Om precies te zijn 24 jaar, 10 maanden en 19 dagen (9089 dagen) geleden op een afstand van 73 km van de vindplaats.

Deze Buizerd werd destijds geringd door Hans Esselink. Hans Esselink (2008 †) was een gepassioneerd roofvogelliefhebber van Werkgroep Roofvogels Nederland (WRN) en oprichter van Stichting Bargerveen. Daar deed hij o.a. onderzoek aan Grauwe Klauwieren. De 'Hans Esselink Award' wordt om de drie jaar toegekend aan iemand die zich op bijzondere manier sterk heeft gemaakt voor natuurbeheer en onderzoek.

De oudste Buizerd in Nederland werd 32 jaar oud. De gemiddelde leeftijd van Buizerds is 4,5 jaar (bron Vogeltrekstation Arnhem). ■

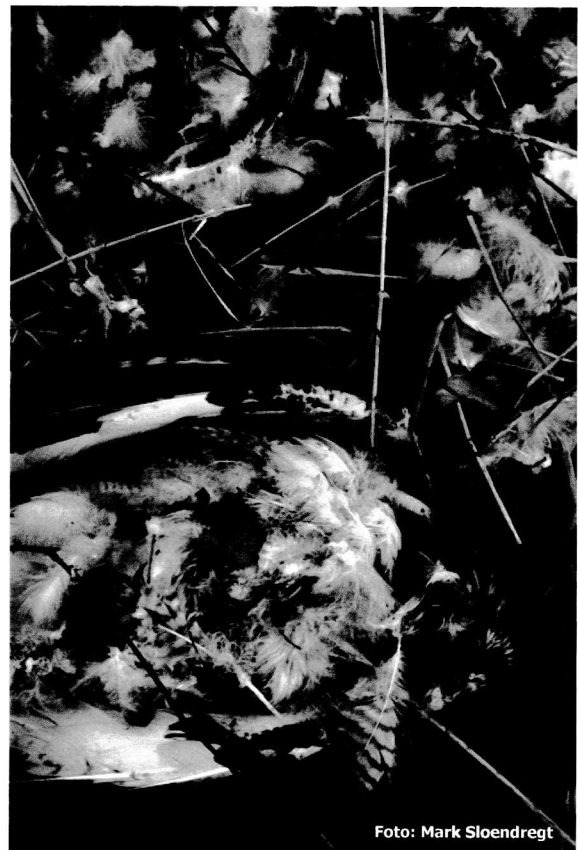

Foto: Mark Sloendregt

Vogelvaria

ROEFUS DE RAAF IN MEERVELDHOVEN, GEMEENTE VELDHOVEN

Jacques van Kessel

Er zijn verschillende reacties gekomen op het stukje over de Raaf in de vorige Vogelvaria, met dank aan Hans Hermans, Wim Deeben en Hans Schrader.

De eerste waarneming van deze Raaf in Meerveldhoven is van Hans Hermans op 17 augustus 2012. Volgens Hans Hermans, Wim Deeben en Hans Schrader heeft deze bekende Raaf zelfs een naam, ze noemen hem **Roefus** en deze is vaak te zien samen met kauwen en kraaien bij basisschool de

Meerhoef, in het parkje Meerveldhoven, het oude pand van Verhagen, Kerkhof parkje, van Gerwen bussen en het Techniekhuis aan de Kempenbaan en zelfs tot aan de Protestantse kerk aan de Burgemeester Van Hooflaan.

Zelf heb ik hem de afgelopen maanden verschillende keren gezien aan de Kempenbaan bij ASML, Yamaha motorenwinkel en aan de oostzijde van het Maxima ziekenhuis niet ver van de Dommel. ■

Foto: Jacques van Kessel

Foto: Jacques van Kessel

Vogelvaria

MIDDELSTE BONTE SPECHT IN HET CENTRUM VAN EINDHOVEN

Frans Heijnen

Op 22 maart 2013 is er in de Strijpse Tuinen in het centrum van Eindhoven een afwijkende specht gezien, door Riki Slegers van het I.V.N., achterin een tuin met vogelhuisje en vetbollen. Het betreft een tuin die grenst aan een prachtige oude pastoretuin met veel oude bomen.

De foto van Riki Slegers van deze vogel is, voor controle, direct doorgestuurd naar Henk Sierdsema van SOVON. Deze stuurde een dag later al een bevestiging dat het inderdaad een

Middelste bonte specht is. Een hele **bijzondere waarneming** voor de Kempen.

Deze vogel heeft een aantal dagen in de tuinen door gebracht. Dus een verzoek aan iedereen om het komende seizoen extra alert te zijn op het mogelijke voorkomen van deze bijzondere specht.

Eventuele meldingen van deze bijzondere soort, graag ook altijd even doorgeven aan SOVON. ■

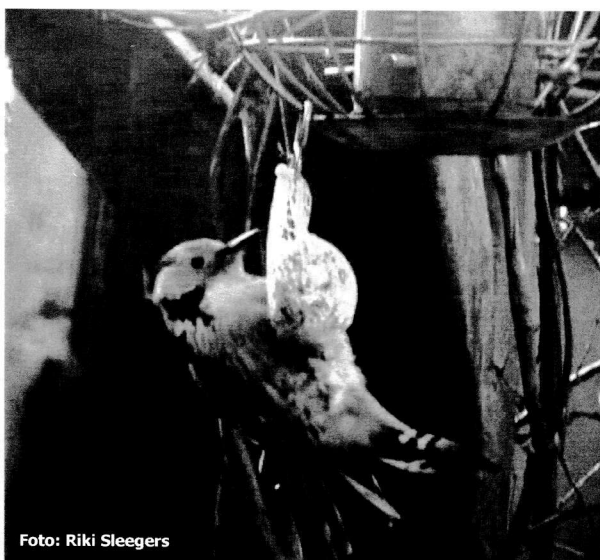

Foto: Riki Slegers

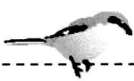
Foto: Frans Hijnen

Foto: Frans Hijnen

Foto: Frans Hijnen

Webnieuws

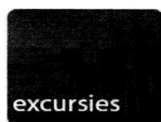
DE HAAGSE VOGELBESCHERMING

<http://www.haagsevogels.nl>

De Haagse Vogelbescherming heeft als doel bescherming van de in het wild levende vogels en hun leefgebieden op het grondgebied van de gemeenten Den Haag, Wateringen, Rijswijk, Voorburg-Leidschendam, Voorschoten, Wassenaar, Nootdorp en Monster.

Algemene informatie: 06 46 42 68 09 | info@haagsevogels.nl

Vogelasiel De Wulp: 070 323 1568 | vogelasielwulp@gmail.com

Versturen

Home

Nieuwbouw

Excursies

Lezingen

Waarneming

Vereniging

Veldwerk

Vogelasiel de Wulp

Vogelrustgebieden

Kwartaalblad De Wulp

Inventarisatie

Tuin- en balkontips

Links

De Haagse Vogelbescherming

De Haagse Vogelbescherming heeft als doel bescherming van de in het wild levende vogels en hun leefgebieden op het grondgebied van de gemeenten Den Haag, Wateringen, Rijswijk, Voorburg-Leidschendam, Voorschoten, Wassenaar, Nootdorp en Monster.

Algemene informatie: 06 46 42 68 09 | info@haagsevogels.nl
Vogelasiel De Wulp: 070 323 1568 | vogelasielwulp@gmail.com

HVB Actueel

Van Rijswijk naar Rockanje

algemeen

In juni 2012 hebben wij 10 ooievaarsjongen op diverse nesten in de Haagse regio geringd.

Inmiddels weten wij dat twee jongen na het uitvliegen dodelijk zijn verongelukt, maar ook dat één jong (nest Smaragdhorst) in oktober 2012 levend en wel is gezien aan de voet van de Franse Pyreneeën.

Nu ontvingen wij nieuws dat één van de **Rijswijkse jongen** (nest Don Bosco) op 22 april 2013 is waargenomen in Oostvoorne. Samen met een ongeringde ooievaar struinde hij daar in Polder Strype.

Foto: 06/05/2012

Foto: 11/04/2013

Webnieuws

STICHTING VOGELS IN BRABANT

<http://www.brabantsevogels.nl>

Deze website is bedoeld voor vogelaar(ster)s in Noord-Brabant

Brabantse vogels biedt informatie over in het wild levende vogels in Noord-Brabant én de mensen die zich daar mee bezig houden. De website is voor én door Brabantse vogelaar(ster)s gemaakt.

Als u leuke ideeën of informatie heeft, dan kunt u zelf mee helpen om deze website leuker en beter te maken te maken. Stuur daarvoor even een mailtje naar Henk Sierdsema:

henk.sierdsema@sovon.nl

Letter grootte **+** groter **-** kleiner **o** herstel

Over VIB | Links | Nieuws | Agenda

U bent hier: Home

zoeken...

Hoofdmenu

- Home
- Vogels in Brabant
- Laatste wijzigingen
- Vogelwerkgroepen
- Bescherming en beheer
- Vogelgebieden
- VIB-projecten
- Bijeenkomsten en lezingen
- Contact

Vogels in Brabant

- Waarnemingen
- Verspreiding
- Monitoring
- Publicaties

Login formulier

Gebruikersnaam

Wachtwoord

Onthoud mij [Log-in](#)

[Wachtwoord vergeten?](#)

[Gebruikersnaam vergeten?](#)

Nog geen account? [Registreer](#)

Vogels in Noord-Brabant

VIB-CONTACTDAG OOST-BRABANT 2013

Op zaterdag 16 februari waren we voor de derde VIB-contactdag te gast bij de Vogelwacht Uden. Tijdens de ochtend passeerde een breed scala aan verhalen over Brabantse vogels de revue. Hieronder ook een verhaal over een nieuwe Brabantse broedvogel: de Raaf. Tijdens de lunch was er heerlijke soep die een welkome voorbereiding was voor de middag-excursie. Hoewel het flink bewolkt was, bleef het gelukkig wel droog in de Maashorst. Bijzonder was onder meer de verschillende waarnemingen van Appelvinken tijdens de excursie

[Lees meer: VIB-contactdag Oost-Brabant 2013](#)

SWEV-dag 2013

Datum: zaterdag 9 maart in Breda

Op zaterdag 9 maart organiseerden het SWEV en het VIB in samenwerking met IVN Vogelwerkgroep Mark en Donge de weer de jaarlijkse SWEV-dag. Deze vindt plaats in en nabij Breda. Het ochtendprogramma is in het Prinsentuin College MBO aan de Frankenthalerstraat in Breda. Na de lunch gaan we naar de Asterdplas en de Vierde Bergboezem ten noorden van

Geslaagde Info-avond vogelatlas en avifauna

Op dinsdag 5 februari 2013 is een informatie-avond gehouden voor de nieuwe Sovon-atlas en de VIB-plannen voor het maken van een nieuwe avifauna. Henk Moller-Pillot vermaakte ca. 70 aanwezigen eerst met anekdotes over de eerste Brabantse avifauna: een tijd dat bijna alles op de fiets moest, er geen internet was maar wel stencilmachines, geen GPS'en

Laatste Nieuws

- [VIB-contactdag Oost-Brabant 2013](#)
- [SWEV-dag 2013](#)
- [Geslaagde Info-avond vogelatlas en avifauna](#)

Populair

- [Waarnemingen](#)
- [Middelste Bonte Specht telgebieden](#)
- [Middelste Bonte Specht handleiding](#)
- [Middelste Bonte Specht Inventarisatie Middelste Bonte Specht 2009](#)

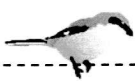
Wie is online

We hebben 3 gasten online

Advertenties

[Vogelfoto's Saxifraga.nl](#)
Foto's van een grote verscheidenheid aan vogels talloze andere dier- en plantensoorten en biotopen. Vrij te gebruiken voor presentaties en websites!

[Atlas van de West-Brabantse broedvogels \(folder\)](#)
Alles over de broedvogels van West-Brabant!

Webnieuws

DUCHT BIRDING

<http://www.dutchbirding.nl>

Dutch Birding

Home Dutch Birding Contact Tijdschrift Dutch Avifauna DB Online Weblogs Diversen

>> Fotogalerij

>> Geluidengalerij

Homes Bladkoning
Katwijk aan Zee Zh

>> Dutch Avifauna

Dutch Avifauna

ZELDZAME VOGELS van Nederland

KLIK HIER!

>> Dutch Bird Alerts

Waarneming doorgeven

29 Apr 2013

12:08 Slangenarend
16-18-12

11:46 Kleine Topper
Duitsland

11:33 Zwarte Rotgans
02-41-35

10:34 Witbukrotgans
02-41-42

09:08 Iberische Tjiftjaf
09-53-51

08:18 Peelruiter
25-57-15

07:54 Zwarte Rotgans
05-13-11

07:46 Blauwvleugeltaling
10-55-32

07:27 Peelruiter
42-55-44

28 Apr 2013

20:27 Blauwvleugeltaling
10-55-32

20:00 Kuffiezuwenk
52-55-24

19:59 Draaihals
12-34-34

19:38 Zwarte Rotgans
09-35-21

18:16 Roodhalsgans
02-36-53

16:51 Grote Burgemeester
30-44-33

ATX/STX 30-70x95

Ervaar de vogelmigratie in Eilat > speciale reisaanbiedingen

[AO/WPO-blog] De Atlantic Odyssey: na dagen op zee weer land in zicht
De Atlantic Odyssey is inmiddels aangekomen bij Sint Helena na enkele rustige dagen op open zee te hebben gehad. Er zijn weer leuke vogels en dit keer ook vissen in beeld geweest.
>> Lees meer

[AO/WPO-blog] Westen Pacific Odyssey: after tour in Papoea Nieuw-Guinea
Na afloop van de daadwerkelijke cruise werd er nog leuk gevogeld op Kavieng, New Ireland
>> Lees meer

[Evenementen] Nationale Vogelweek
Van 4 t/m 12 mei 2013 barst de tweede Nationale Vogelweek los.
>> Lees meer

[Recensies] Seltene Vögel in Deutschland 2010.
Vanuit Nederlands perspectief is het natuurlijk heel interessant om te zien wat er zoal bij onze oosterburen aan dwaalgasten opduikt, en wat dus eventueel ook bij ons 'kan'. Alleen al daarom is dit Jaarverslag bijna verplichte kost ...
>> Lees meer

[DB-Actueel Online] Glanstroepiaal over Kamperhoek
Op 8 april 2013 vloog een Glanstroepiaal (Common Grackle) langs telpost Kamperhoek. Een kort verslag van deze bijzondere waarneming.
>> Lees meer

[Evenementen] Nieuw telseizoen Bahumi - schrijf je snel in!
De roofvogel trek over Bahumi vogelaar die niet te beroerd is dat niet alleen. Het internationale Georgische keuken is weerga
>> Lees meer

[Nieuws] The new Travelli CloudBirders provides a large reports, complemented with features. We currently have
>> Lees meer

>> Inloggen

e-mail adres
..... **Login**

Nog geen account? Meld je aan!
Wachtwoord vergeten?

Lid worden

opticon
Verrekijkers
Telescopen
Accessoires

FOLLOW US ON **twitter**

>> Recent verschenen

DUTCH BIRDING
Vol. 35:2
2013

>> Recent gewijzigd

13 April 2013
► Omslag DVD jaaroverzicht 2012

31 Maart 2013
► Lists of references: updated list of Calidris waders

16 Maart 2013
► Update lijst WP Vogelnamen
► Update Nederlandse lijst

10 Maart 2013
► nieuwe CDNA lijst van gevallen in roulatie

1 Maart 2013
► Lists of references: updated lists of Harriers, Gavia divers and Sylvia warblers.

28 Februari 2013
► update ranglijst club 4500

27 Februari 2013
► Lists of references: updated lists of Phylloscopus warblers and Tringa waders

Dutch Avifauna

home soortenlijst statistieken cdna / cna

over de Dutch Avifauna

Welkom op de website van de Avifauna van Nederland, het nationale archief van alle (zeldzame) vogels die ooit in Nederland zijn waargenomen. De documentatie van al deze gevallen wordt beoordeeld door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA), een commissie van Dutch Birding en de Nederlandse Ornithologische Unie (NOU).

Daurische Klauwier *Lanius isabellinus*, Den Helder, 05-09-2010, Alex Bos

[overzicht alle soorten →](#) [online indierformulier →](#) [mail ons je foto of video →](#)

Lammergier
Lammergier niet langer op Nederlandse lijst.
Jeroen van Vlieten, 10-02-2012 Lees meer...

Digitaal indienen bij de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna
Sinds 1 januari 2013 is het mogelijk om waarnemingen van zeldzame vogels, die door de CDNA beoordeeld worden, online in te dienen.
Marcel Nijs (CDNA) & Steven Wydena (Dutch Avifauna), 03-02-2013 Lees meer...

Jaarverslag 2011 ingevoerd
Alle gevallen vermeld in het CDNA Jaarverslag 2011 zijn onlangs verwerkt in de Dutch

soort ontdekt op 29 april

1967: Iberische Tjiftjaf
1979: Geelstavelduiker
1988: Blauwvleugeltaling
1990: Iberische Tjiftjaf
1991: Citroenkwikstaart
1993: Berghulter
2001: Citroenkwikstaart
2004: Driergarend
2008: Slangenarend
2009: Amerikaanse Simbrint
2010: Amerikaanse Wintertaling
2010: Geelstavelduiker

Nachtzwaluwinventarisatie 2012, Leenderbos en Groote Heide

Mark Sloendregt

In 2012 zijn voor de zesentwintigste maal Nachtzwaluwen (*Caprimulgus europaeus*) geïventariseerd in het Leenderbos en Groote Heide en in totaal werden 99 territoria vastgesteld. Boswachterij Leende bestaat o.a. uit het 'Leenderbos' en de 'Groote Heide' en ligt globaal tussen de gemeenten Valkenswaard en Heeze-Leende in Noord-Brabant.

Het onderzoeksgebied is 1.742 ha groot en 23 mensen hebben in 2012 deelgenomen aan de telling. Het gebied is ingedeeld in kleinere plots van 78 ha die meestal te voet (soms per fiets) en meestal zonder geluidsreproductie werden onderzocht. In de avondschemer tussen de

'De opengewerkte corridors werden door Nachtzwaluwen graag bezet'

datumgrenzen van 15 mei en 10 augustus werden alle waarnemingen van

Nachtzwaluwen ingetekend op veldkaarten.

De 287 waarnemingen van 34 avonden (en 46 teldata) werden vervolgens online ingevoerd en automatisch geclusterd waarna 99 territoria in het jaar 2012 overbleven .

Dezelfde onderzoeksmethode werd voorgaande jaren ook toegepast en in 2011 werden 101 territoria vastgesteld. Op 22 juni vond een simultaantelling plaats waaraan 12 mensen deelnamen en in totaal 21 waarnemingen werden gedaan.

Foto: Mark Sloendregt

Interpretatie

De zomer van 2012 was in de maanden juni en juli vooral nat en koel, met weinig zon (bron: KNMI). In augustus keerde de zomer weer terug. Op 3 en 4 juni 2012 werd het overdag niet warmer dan 10 graden Celsius. Het voorjaar in de tweede helft van mei was wel zonnig.

Een warm voorjaar is bepalend voor de talrijkheid aan nachtvlinders in de zomer en dus voor Nachtzwaluwen. 2012 bleek een slecht jaar voor nachtvlinders (bron: Vlinderstichting).

Het Leenderbos is intensief bezocht; in 35 avonden werden 212 waarnemingen gedaan. De hoogste dichtheden werden gevonden op kapvlakten en overgangen van heide naar bos, in de omgeving van de Hasselsvennen en Klein Hasselsven (atlasblok 57-15, hok 54).

In vergelijking met 2011 (72 territoria en 33 avonden) werden veel territoria op nagenoeg dezelfde percelen gevonden met een overlap van 68%. De opengewerkte corridors (ecologische verbindingzones) werden door

‘Nachtzwaluwen hebben een groot leefgebied (homerange) en foerageervluchten van een kilometer zijn gewoon’

Nachtzwaluwen graag bezet. In totaal werden 68 territoria gevonden; vergelijkbare aantallen als in 2011.

De Groote Heide werd tien maal bezocht en leverde 74 waarnemingen op. In 2011 werden 65 waarnemingen in 10 avonden gedaan;

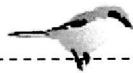
dezelfde telintensiteit. De meeste territoria werden gevonden aan de randen van de heide (overgangen naar bos) en op kappercelen in het zuiden van het gebied. Het open gebied van de heide werd veelal gemeden.

Rene van Gompel en Martin Pennings hebben een integrale broedvogelmonitoring (BMP) gedaan in de Groote Heide, om die reden zijn een aantal bezoeken (waarnemingen) ook in de vroege ochtendschemering gedaan. In totaal werden op de Groote Heide 30 territoria gevonden, in vergelijking met 2011 een toename.

Behalve Nachtzwaluwen werden ook een aantal andere schemeractieve soorten ingetekend op veldkaarten, waaronder Ransuil (2) met twee paren en bedelende jongen op de

Foto: Piter Wouters

Groote Heide. Baltsende Watersnippen (2) werden bij het Laagveld in het Leenderbos waargenomen.

Van de Boomvalk (0) werden te weinig geldende waarnemingen gedaan voor een territorium. Kwartel (6) waarvan drie roepende mannen op de Gastelse

Heide en drie op de Groote Heide.

Van de Bosuil werden 6 paren met uitgevlogen jongen in het Leenderbos gehoord en / of gezien. Op 29 mei werden tenminste vijftien exemplaren van het Wild Zwijn gezien ter hoogte van het Kluizerpad.

Van de Sprinkhaanzanger (8) werden zes territoria op de Groote Heide waargenomen en één territorium op het Laagveld en één territorium op het Dorven in het Leenderbos. Van de Houtsnip werden acht á twaalf territoria gevonden.

Onderzoek

In Nederland en België hebben de laatste jaren diverse onderzoeken plaats gehad naar Nachtzwaluwen en het leek mij interessant om deze te bespreken op basis van wat er is gepubliceerd. Uitsneden van deze artikelen zijn terug te lezen in het 'jaarverslag 2012' dat is gepubliceerd op de website van VWG De Kempen.

Welke 'nieuwe' inzichten hebben deze (telemetrische) onderzoeken opgeleverd?

- In 2008-2010 heeft in het Leenderbos en Strabrechtse Heide onderzoek plaats gehad naar o.a. terreingebruik (telemetrisch onderzoek), broedbiologie (reproductie) en voedsel-dieet van Nachtzwaluwen. *'Ecologische monitoring van de Nachtzwaluw in Noord-Brabant'*, door o.a. A. Kleunen en H. Sierdsema.
- In 2010-2011 heeft in Bosland (gemeente Hechtel, België) ook een telemetrisch onderzoek plaats gevonden waarbij o.a. gekeken is naar ruimtegebruik, verspreiding en aantallen van Nachtzwaluwen. *'Radiotelemetrisch onderzoek in Bosland'*, door R. Evens.
- In 2011-2012 heeft in noordoost-Twente en de Achterhoek een onderzoek plaats gehad naar o.a. terreingebruik (telemetrisch onderzoek), broedbiologie en overleving (ringen RAS) van Nachtzwaluwen op kleine geïsoleerde heide-terreinen. *'Verslag van onderzoek naar de Nachtzwaluw in oost Gelderland en Overijssel'* door P. Leemreide.
- In 2012 heeft een inventarisatie plaats gevonden in de Weerter- en Budelerbergen, en gekeken is naar aantallen en inventarisatiemethode. *'Kort verslag Nachtzwaluw telling Weerterheide 2012'*, door A. Braam.

Naar aanleiding van deze studies kunnen tal van **uitkomsten** worden genoemd, een selectie:

- Nachtzwaluwen hebben een groot leefgebied (*homerange*) en foerageervluchten van een kilometer zijn gewoon.
- Er wordt veelvuldig gefoerageerd op kapvakte en heide maar ook op weilanden in het agrarisch gebied.
- Beheerswerkzaamheden enkel en alleen in de broedgebieden zou gezien het ruime leefgebied van de soort onvoldoende zijn.
- De indruk bestaat dat Nachtzwaluwen plaatstrouw zijn en meerdere jaren achtereen het zelfde terrein (leefgebied) op dezelfde wijze gebruiken.
- Het voedsel bestaat voor 85% uit nachtvinders, de rest is kevers en schietmotten. De Nachtzwaluw gedraagt zich tijdens het foerageren opportunistisch en is volledig aangepast aan een nachtelijke leefwijze.
- De landelijke trend is significant positief (verviervoudigd), een aantal factoren lijken medebepalend voor het succes zoals een warm voorjaar. De situatie in de overwinteringsgebieden is nog onbekend.
- Nachtzwaluwen gebruiken meerdere zangposten en het inventariseren van deze soort is lastig.

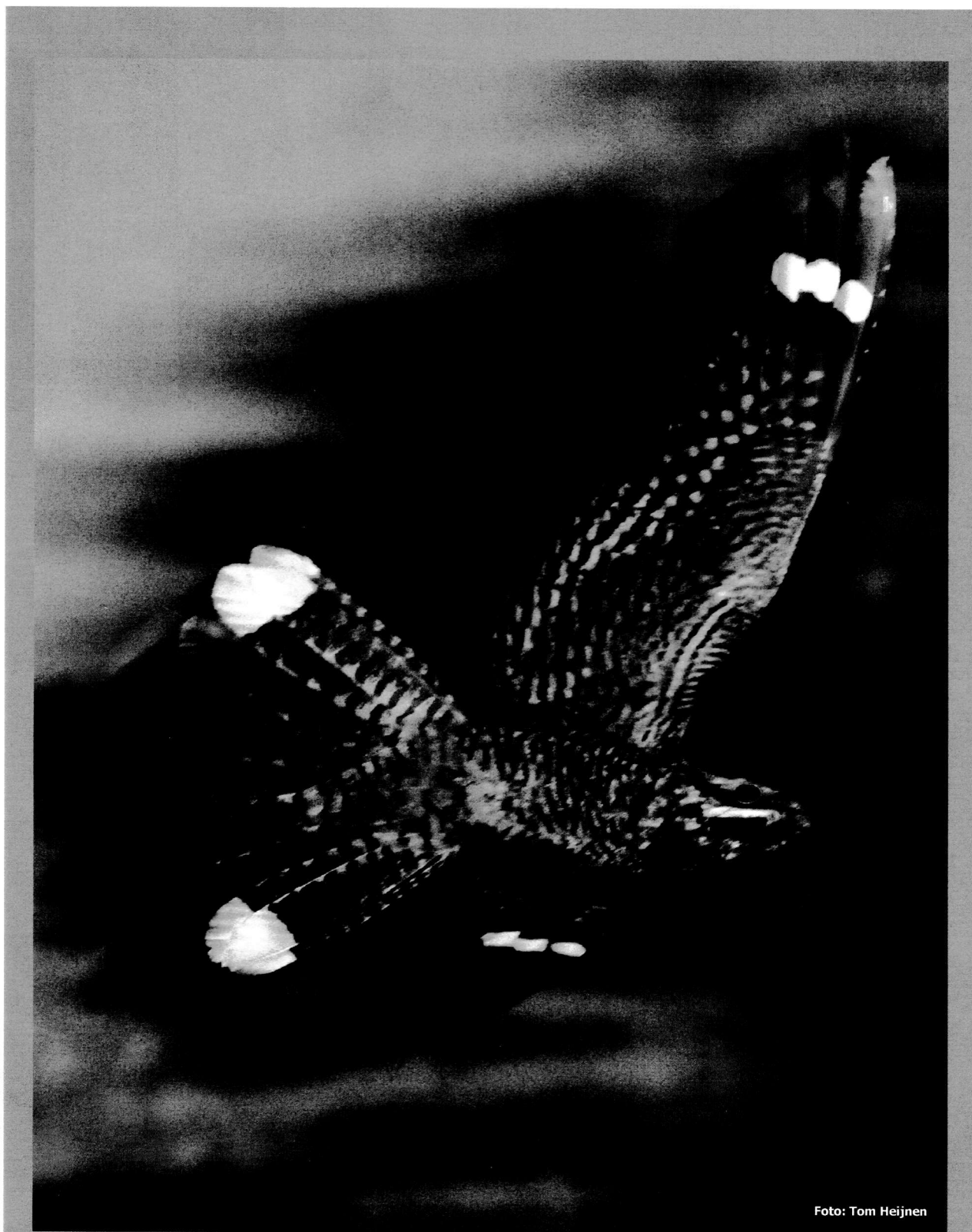
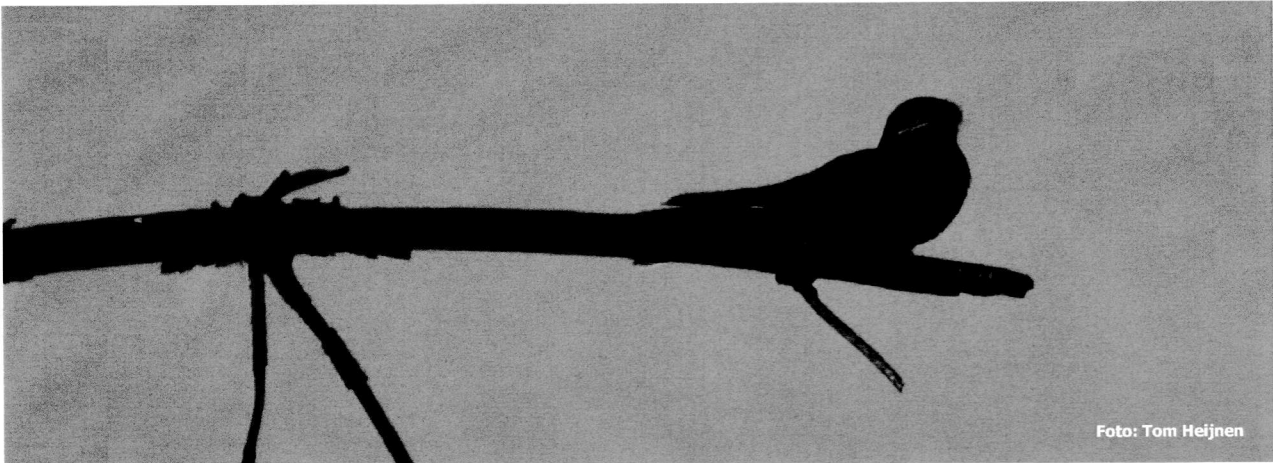

Foto: Tom Heijnen

In het Leenderbos wandelen tijdens een inventarisatieronde met snorrende Nachtswaluwen in de omgeving maakt een zomeravond tot een geweldige ervaring. Voor het inventariseren is soortkennis (determinatiekenmerken) belangrijk. Maar door ook achtergrondkennis te hebben van de gedragingen en de ecologie van een soort maakt het inventariseren nog interessanter. Onderzoek vormt de basis om vragen te kunnen beantwoorden en uiteindelijk beheer voor instandhouding van soorten te kunnen toepassen.

Veldwerk

Het inventariseren van Nachtzwaluwen is een lastige klus. Ze hebben meerdere zangposten en een nachtactief leven, dat maakt de soort tegelijkertijd mysterieus. Om het inventariseren te vergemakkelijken en te standaardiseren zijn richtlijnen (Sovon) opgesteld.

Graag wil ik daarnaast enkele tips geven:

- Gebruik bij voorkeur geen recorder; het werkt verstorend en kan vogels van de verre omtrek aantrekken.
- Wees alert op verplaatsingen
Nachtzwaluwen hebben meerdere zangposten en een groot leefgebied.
- Onderzoek een klein plot (78 ha) in een traag tempo. Noteer op speciale veldkaarten de waarnemingen met vermelding van tijd. Bij hoge dichtheden uitgaan van maximaal aantal zingende mannen.
- Neem alleen uitsluitende waarnemingen over bij het online invoeren van waarnemingen (stippen) of op een dagkaart (BMP met autoclustering Sovon). Lees de handleiding eventueel nog een keer door.
- Bij twijfel over waarnemingen niet intekenen. Zingt een vogel op afstand schrijf dan 'plaats onzeker/richting o.k.', probeer dezelfde avond of een andere keer deze te lokaliseren.
- Verken het gebied overdag, dat vergemakkelijkt het tellen in de schemering.
- Tel hooguit anderhalf uur na zonsondergang, na 23:15 uur is de kans groter op foeragerende vogels buiten het territorium.
- Inventariseer op goede avonden zeker eenmaal in juni en bezoek het gebied meerdere keren binnen de datumgrenzen, met een tussenliggende periode van 10 dagen. Ook om je zelf te overtuigen van de juiste plekken en aantallen.
- Solitaire vogels zingen vaak langer door op een avond en op diverse plekken in het seizoen. Paren zijn daarentegen vaak stiller in de broedperiode.
- Het gebied is heel toegankelijk, blijf daarom op paden en parkeer de auto op parkeerplaatsen aan de rand van het bos.

Populaties in Nederland in 2012

In Noord-Brabant komen enkele belangrijke populaties Nachtzwaluwen voor zoals in bos- en heideterreinen van de Kempen, Brabantse Wal, de Peel en Weerter- en Budelerbergen. Behalve de Brabantse zandgronden zijn o.a. de Veluwe, Sallandse Heuvelrug, Maasduinen, Meinweg en Bargerveen belangrijk voor

Nachtzwaluwen. De landelijke populatie is het laatste decennium verviervoudigd.

In 2012 zijn de o.a. de volgende gebieden geïnventariseerd op Nachtzwaluwen:

Noord-Brabant:

- Malpie (Valkenswaard): 6 territoria

- Plateaux-Hageven (Bergeijk): 7 territoria
- Plateaux in totaal 10
- Weerter- en Budelerbergen (Budel): 47 territoria
- Strabrechtse Heide (Heeze) m.u.v. zuid-west deel: 32 territoria (+ 4)
- Stevensbergen (Luyksgestel) en omgeving: 14 territoria

- Wijerkens (Weebosch): minimaal 4 territoria
 - Brabantse Wal (Putte-Hoogerheide): 82 zuid en 26 noord: 108 territoria
 - Bosgebieden omgeving gemeente Reusel-de Mierde, waaronder Neterselsche Heide (15): totaal 27 territoria
 - Oirschotse Heide (Oirschot): 71 territoria
 - Cartierheide, Hapertse bossen en Grenspark
- De Kempen (Eersel-Weebosch): 17 territoria
 - Groote Peel: ca. 30 territoria
- België (grensstreek):
- Domeinbos Pijnven (Hechtel - Lommel): 20-25 paren
 - Plateaux- Hageven (Neerpelt): 3 territoria
- Nederland:
- Sallandse Heuvelrug (Nijverdal): 69 territoria
 - De Hamert (Arcen) - zuidelijk deel: 11 territoria en geschat totaal van 16-20 territoria
 - Mariapeel (Horst): 5 territoria
 - Meinweg (Roermond-Herkenbosch): 30 territoria
 - Z.O.-Veluwe (Arnhem): ca. 200 territoria
 - Laurabossen (Weert): 11 territoria ■

Dank

Graag willen we alle personen bedanken die hun medewerking hebben verleend aan de Nachtzwaluwinventarisatie 2012.

In het bijzonder:

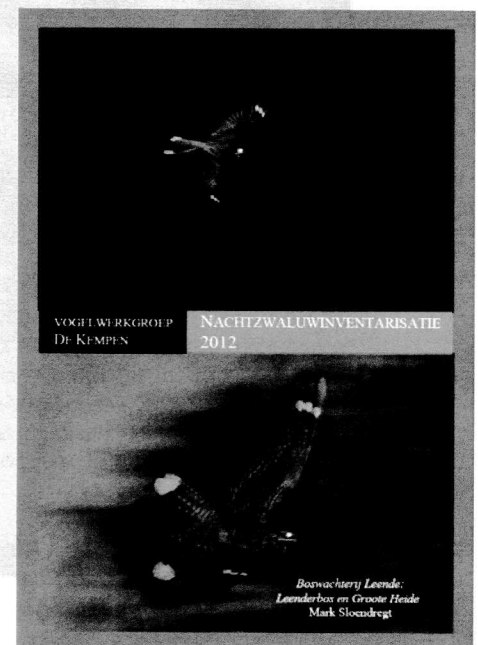
- SBB te Leende, terreinbeheerder: Jap Smits
- De tellers waaronder veel leden van vogelwerkgroep De Kempen:: Fred de Blom, Jeanine van Elferen, Alfonso Gil, Ton Geerts, Rene van Gompel, Bjorn van Gestel, Tom Heijnen, Wim Jacobs, Rien Kelders, Harrie van der Leij, Henk Munsters, Martin Pennings, Cees van Rooij, Henk Sierdsema (SOVON), Hans Teeven, Truus Verheijen, Gerrit Vink, Roel Winters, Wiebe en Maria Witteveen (WRN), Pieter Wouters, Piet Wuyts en Peter Zomer.

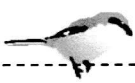
Speciaal dank aan:

- Rene van Gompel en Martin Pennings worden bedankt voor het inventariseren van de gehele 'Groote Heide'.
- Henk Sierdsema wordt bedankt voor de extra hulp bij het maken van GIS-bestanden.
- Ruben Evens voor zijn bijdrage bij het uitreksel over radio telemetrisch onderzoek in Bosland.

Voor het verstrekken van informatie omtrent populaties in 'hun gebieden' worden de volgende personen bedankt:

- Peer Bussink (Landgoed de Utrecht), Hidde Bult (Brabantse Wal), Jan Erik Kikkert (Maasduinen), Koos Slenders (Stevensbergen), Jac Seijkens (Malpie), Arjan Boele (Nederland, SOVON), Geert Engels (Strabrechtse Heide), Gerrit Dommerholt (Sallandse Heuvelrug), Rene van Gompel (Plateaux), Patrick Schuurmans en Martin Pennings (Hageven), Ruben Evens (Bosland), Arno Braam (Weerter- en Budelerbergen), Jap Smits (Boswachterij de Kempen en Cartierheide), Ernest van Asseldonk (Meinweg), Jo van Zanten (Deurnsche Peel), Pieter Wouters (bossen Reusel-de Mierde), Rob Lensink en Heine van Maar (Oirschotse Heide), Hans Peter Üebelgunn (Mariapeel), Jan Timmermans (De Groote Peel), Henk Sierdsema (Z.O.-Veluwe), Cor Caris (Laurabossen).

Grote Zilverreigers en hun slaappleatsen in De Kempen

Robert Kastelijm

Zo'n kleine 15 jaar geleden was de Grote Zilverreiger in onze regio nog best een schaarse verschijning. Zo rond de eeuwwisseling namen de aantallen zichtbaar toe. En al niet snel daarna werd door een landelijk coördinator het idee geopperd om eens op diverse locaties in Nederland, een check te doen om te zien waar die Grote Zilverreigers nu hun slaappleatsen hadden.

Foto: Jacques van Kessel

Sinds de winter van 2004/2005 tellen we in De Kempen met verschillende enthousiaste tellers de slaappleatsen van Grote Zilverreigers. Inmiddels kennen we zo'n 12 slaappleatsen die, veelal gedurende het winterhalfjaar, wisselend bezet zijn. Die bezettingsgraad hangt af van verschillende factoren.

Bij tellingen in maart en oktober speelt de (tijdelijke) aanwezigheid van doortrekkers van en naar overwinteringsgebieden een rol.

Tijdens tellingen in december, januari en februari is aanwezigheid van ijs en de bedekkingsgraad daarvan op open water soms een bepalende factor voor aanwezigheid op slaappleatsen. **Momenteel zijn de 12 bekende slaappleatsen in De Kempen:** Visvijvers Bergeijk, De Malpie, Ringselvennen, Hageven/De Plateaux, Landschotse Heide, De Flaes, Beuven/Strabrechtse Heide, Soerendonks Goor, Pastoorsweijer, Visvijvers Valkenswaard, Groot en Klein Meer/Vessem en Klotputten/Heuvelse Putten.

Foto: Jacques van Kessel

Als slaappleafts lijken in onze regio over het algemeen de wat grotere wateroppervlakten met daarin ofwel een rustige slaapmogelijkheid in de vorm van een (schier)eilandje of smal dijkje ofwel een rijke, dichte begroeiing aan de oevers het beste te voldoen. Enige uitzondering hierop in De Kempen lijkt momenteel de tijdens de afgelopen telronde ontdekte slaappleafts bij de Heuvelse Putten, waar de vogels eigenlijk in een stukje moerasbos leken te overnachten.

Waar tijdens de enkele telling in de winter van 2004/2005 een voor die tijd al mooi aantal van 36 exemplaren werd genoteerd, hebben we voor de decembertelling afgelopen winter (2012/2013) een **recordaantal van maar liefst 112 exemplaren** kunnen noteren.

In schril contrast met dit soort aantallen staan dan maanden met ijsbedekking, waarbij slapers veelal ontbreken of de aantallen zich tot slechts enkelingen beperken. Als we dat soort maanden buiten beschouwing laten, dan lijkt de stijgende trend in aantallen slapers zich voort te zetten.

Er resteren ook nog wel wat vragen op het gebied van de Grote Zilverreigers en hun slaappleafts:

1. wanneer stagneert deze stijgende trend?
2. waar slapen de vogels tijdens een periode met ijsbedekking?
3. zijn er nog meer (tot nu toe onbekende) slaappleafts in De Kempen?
4. waar komen de vogels die hier overwinteren en/of slapen vandaan?

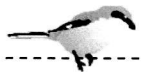
Een deel van deze vragen wordt al in meer of mindere mate besproken in een recent artikel van SOVON/Olaf Klaassen (<http://www.sovon.nl/sites/default/files/doc/LIM85-1-2012-82-90-Klaassen.pdf>). Het verslag "Grote Zilverreigers en hun slaappleafts" geeft een fraai overzicht van de gedragingen van Grote Zilverreigers op/bij hun slaappleafts (R. van den Heuvel & R. Kastelijn, 2011. Grote Zilverreigers en hun slaappleafts. De Blauwe Klauwier 37 (1): 19-24.).

Met betrekking tot bovenstaande vragen wil ik dan ook een ieder oproepen om speciaal in een periode met ijsbedekking tijdens veldactiviteiten gedurende het winterhalfjaar (wintertelling, bekentelling etc.) **eens goed op te letten op Grote Zilverreigers**.

Twee jaar geleden werd al eens opgemerkt dat gedurende een periode met ijsbedekking, vogels zich tot (en met) het donker langs/bij beken in onze regio ophielden. Mogelijk worden die locaties ook bezet als slaappleafts in zo'n periode met ijsbedekking.

Ook kan het lonen Grote Zilverreigers eens goed te controleren op eventuele (kleur)ringen. Aflezingen van ringen kunnen bijdragen tot het beter in kaart krijgen van waar exemplaren in zo'n winterpopulatie nu vandaan komen.

Op de website Vogels in De Kempen worden in het menu-item Oproepen/onderzoeken de resultaten van de slaappleaftsstellingen van Grote Zilverreigers al vanaf de eerste telling bijgehouden. ■

Resultaten van de nestkassen op Koningshof in 2011 en 2012

Jan Wouters

Dit is een gecombineerde samenvatting van de resultaten van afgelopen twee jaren. Er is namelijk nog geen verslag verschenen van de nestkastresultaten van 2011 en van 2012.

Foto: Mark Sloendregt

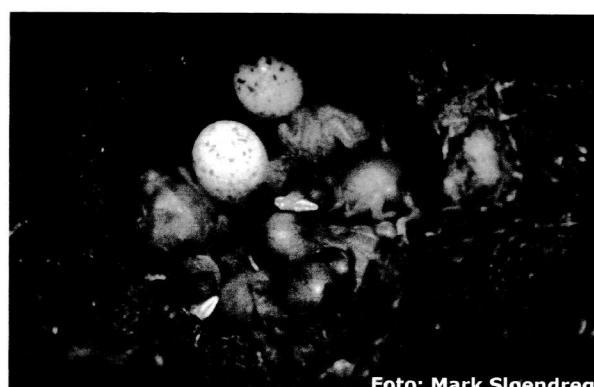

Foto: Mark Sloendregt

Begin maart 2011 hebben we de kasten weer schoongemaakt. We troffen nog enkele dode vogels in de kasten aan, waaronder een grote bonte specht, een soort die je er niet elk jaar in tegenkomt. Het meest verrassende was echter een nestje met vier jonge eekhoorns, ondanks de koude in de voorgaande maanden. Ik had de kast al leeg gemaakt, toen er ineens gepiep uit de kluwen nestmateriaal klonk. Daar lagen vier halfnaakte jonge eekhoortjes in hun grasbedje op de grond. Toen heb ik alles maar weer in de kast terug gestopt in de hoop dat het nest niet te veel verstoord was.

Bij de volgende controle in april waren de jongen uitgelopen. We hebben enkele kasten vernieuwd zodat er in totaal weer ruim 100 kasten hingen.

In 2012 was de schoonmaakronde eind februari. Daarbij hebben we weer enkele nieuwe kasten opgehangen om de verdwenen of versleten kasten weer aan te vullen tot ruim 100 kasten.

De drie nestcontroles waren in beide jaren om de drie weken vanaf de laatste week van april. In tabel 1 zijn de resultaten samengevat.

Jaar Soort	2011			2012		
	Eerste broedsels	Tweede broedsels	Totaal 2011	Eerste broedsels	Tweede broedsels	Totaal 2012
Holenduif	4	4	8	5	4	9
Bosuil	0	0	0	1	0	1
Grote bonte specht	0	0	0	1	0	1
Roodborst	1	0	1	0	0	0
Bonte vliegenvanger	2	0	2	3	0	3
Zwarte mees	1	0	1	2	0	2
Pimpelmees	21	1	22	15	1	16
Koolmees	36	2	38	58	14	72
Boomklever	6	0	6	7	0	7
Totaal	71	7	78	92	19	111
twee keer gebruikt			6			20
totaal aantal kasten			105			107

Tabel 1: Resultaten van de nestkastcontroles op Koningshof in 2011 en 2012

Foto: Mark Sloendregt

Foto: Mark Sloendregt

Bespreking

Holenduif: blijft min of meer op hetzelfde niveau, afhankelijk van het aantal geschikte kasten.

Bosuil: in 2011 een jaar overgeslagen. In tegenstelling tot de voorgaande jaren vonden we tijdens de schoonmaakronde geen bosuil die al op eieren zat. Dit was een aanwijzing dat het een slecht bosuilenjaar was. Dit werd later ook bevestigd door de controles van nestkasten in Reusel. In 2012 hadden de bosuilen al jongen bij de schoonmaakronde. Ze waren toen nog geen week oud. Er lagen flink wat prooien bij: 9 bosmuizen en 4 rosse woelmuizen. Eten genoeg dus.

Grote bonte specht: in 2012 een legsel van 4 eieren bij de eerste controle, waarvan bij de tweede controle geen spoor meer was te bekennen. Dus geen succesvol broedsel. Het

was de tweede keer dat we deze soort in de kasten hadden. Vorige keer was in 1981.

Roodborst: in 2011 weer eens een broedgeval. Ook dit was de tweede keer, vorige keer was in 1988.

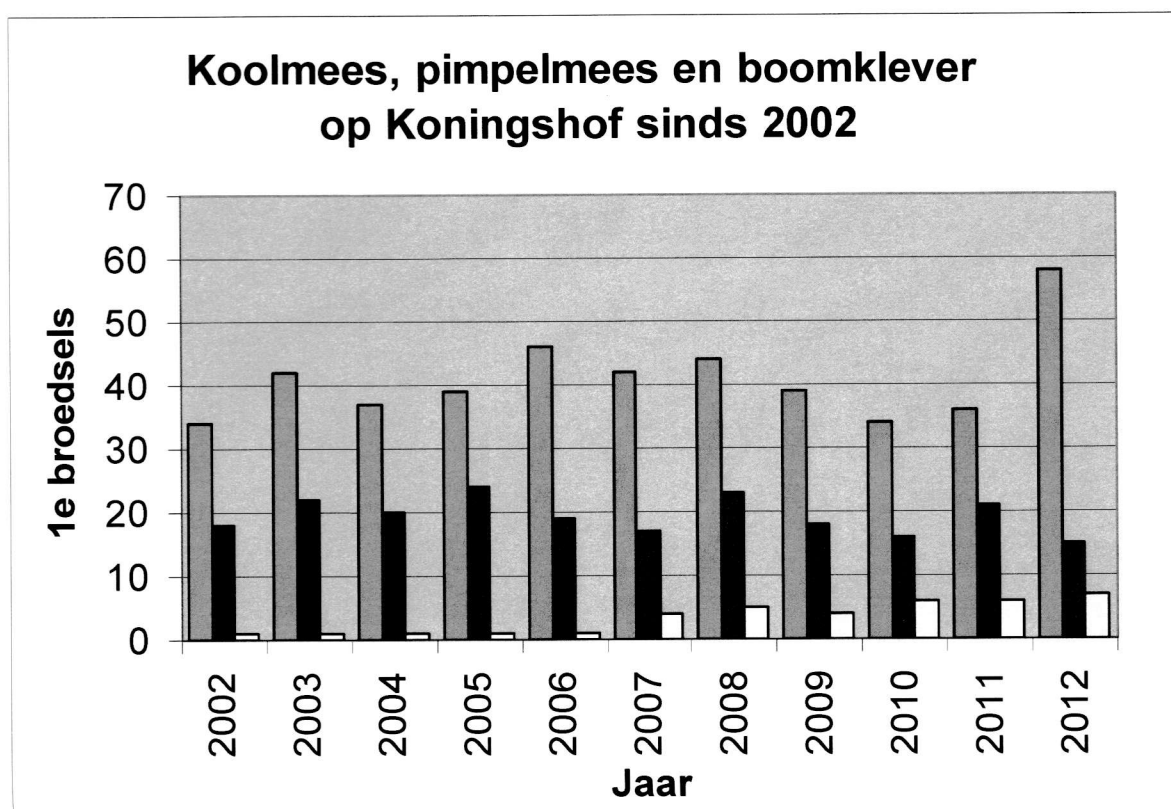
Bonte vliegenvanger: blijft aanwezig in kleine aantallen.

Zwarte mees: de laatste jaren steeds weer in de kasten met 1 of 2 broedparen.

Pimpelmees: in 2011 een goede bezetting maar in 2012 weer ingezakt naar 15 broedsels.

Koolmees: in 2011 voor het derde jaar op een rij een matige bezetting. In 2012 een nieuw record in de kasten met 58 eerste broedsels. Ook nog flink wat tweede broedsels.

Boomklever: de opgaande lijn gaat nog steeds door, in 2012 al 7 broedsels.

Figuur 1: De aantallen eerste broedsels van koolmees, pimpelmees en boomklever op Koningshof vanaf 2002.

Foto: Mark Sloendregt

Welke kasten zijn het vaakst gebruikt?

Stijn van Gils en Mark Sloendregt

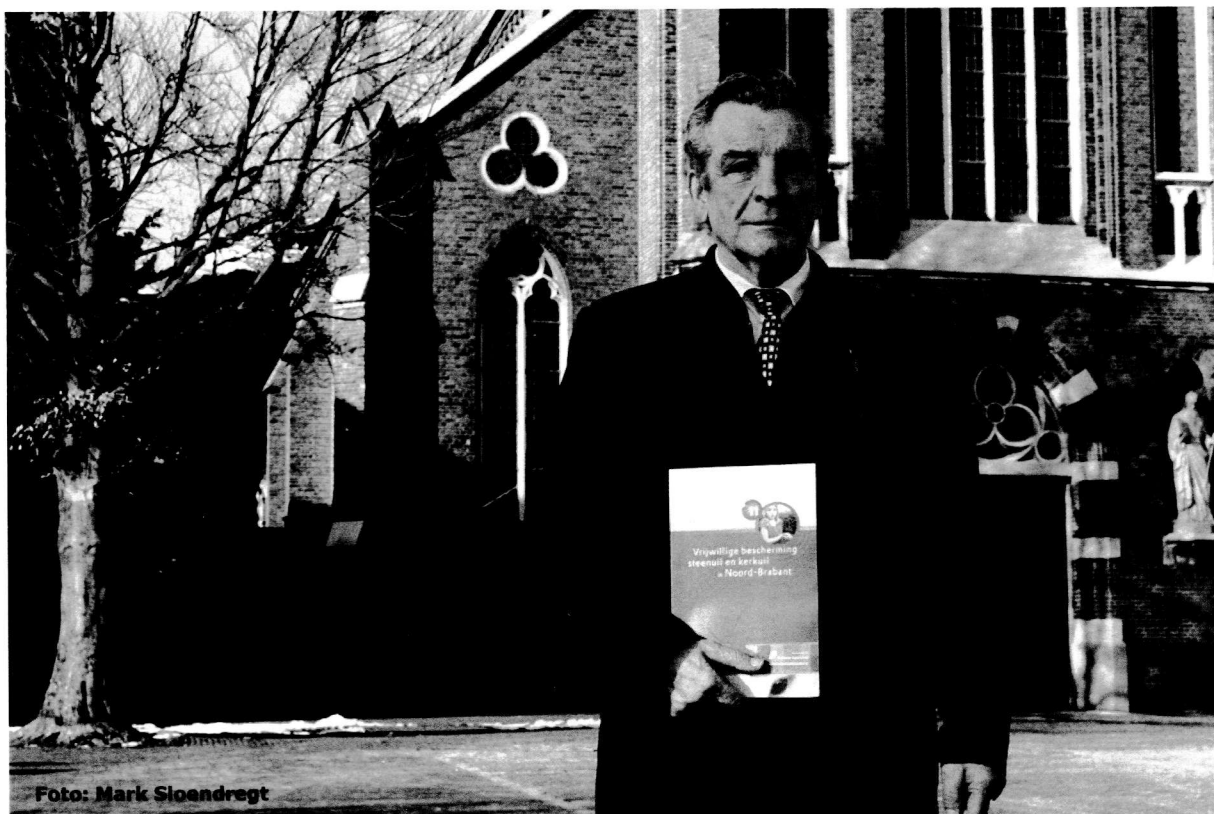

Foto: Mark Sloendregt

Op de eerste plaats: de kerk van Westerhoven – Vogelwerkgroep de Kempen

2.294, zoveel kerkuil-kasten staan er in totaal in de database van Brabants Landschap. Een deel van die kasten is inmiddels verdwenen, of is nog nooit door uilen gebruikt. Anderen zijn af en toe of vaak bebroed. Op 31 kasten zat de afgelopen vier jaar elk broedseizoen een broedende uil. Daarvan zijn vier kasten absolute kampioenen vanwege het aantal jaar dat ze in gebruik zijn. Wat is het geheim?

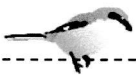
In 1965 werd voor het eerst een vrij broedgeval in de kerk van Westerhoven geregistreerd door Sjoerd Braaksma (voorganger Johan de Jong). Sindsdien heeft de kerkuil er bijna jaarlijks - minstens 18 keer - gebroed. Van alle kasten waar de afgelopen vier jaar continu is gebroed, heeft deze kast in alle jaren de meeste broedsels

voort gebracht. Mark Sloendregt, kerkuilcoördinator bij Vogelwerkgroep de Kempen, reageert een beetje trots, maar wijst meteen naar Wim van der Voort.

"Hij is de vorige coördinator en heeft de kast in 1989 geplaatst, hem komt alle eer toe. Wim heeft toen veel pionierswerk verricht en plaatste kasten in kerken onder het motto 'de kerkuil terug in de kerk'. Daarom zijn dit onze oudste kasten met broedsel. Vanaf 2004 controleert en onderhoud Dirk Timmermans deze kast en geeft voorlichting over uilenbescherming."

De kast hangt op een kerkzolder, op een rustige plek met uitvlieg mogelijkheden richting het beekdal van de Keersop.

"Wat het geheim nu precies is, weet ik ook niet. Er zijn meerdere plekken denkbaar in de Kempen."

Maar aan de kerk kleeft duidelijk iets
bijzonders.

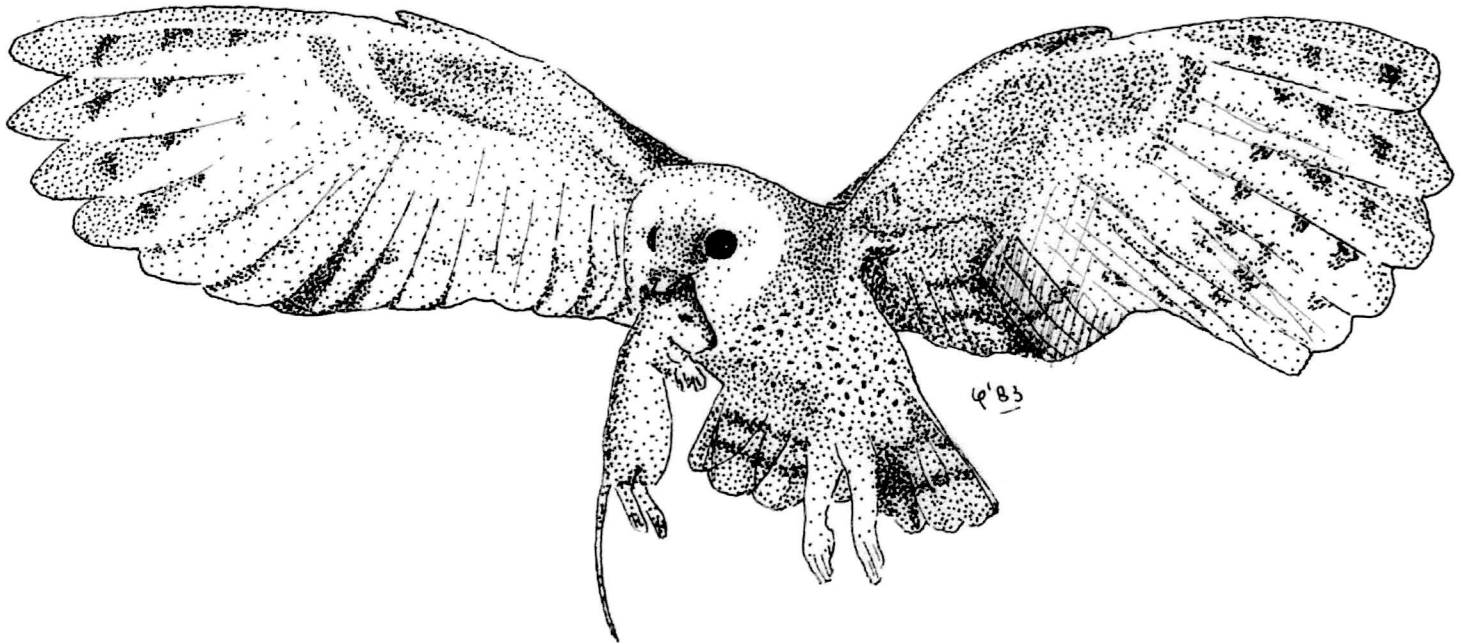
*"In de braakballen van 2009 werd door
pluizers van zoogdiervereniging VZZ een
schedel gevonden van de zeldzame
Waterspitsmuis (Neomys fodiens) en in de
zomer komen er op de kerkzolder ook
Grootoorvleermuizen (Plecotus spec.) voor."*

Uilenwerkgroep De Kempen doet er alles aan
om kerkuilen te behouden, o.a. door het
plaatsen van kasten.

*"Vaak zie je dat, als een uil eenmaal uit een
kerk verdwijnt, ze maar moeilijk terugkeren.
Daarom geven we voorlichting en hebben we*

*vaak twee kasten op een kerkzolder hangen.
Die tweede kast wordt door de oudervogels -
als de jongen vijf weken oud zijn - gebruikt
om zelf een rustige plek te hebben (roesten).
In 2010 en 2011 maakten we ons wel zorgen
toen pastoor Rijkers vertelde dat de kerk aan
de buitenzijde werd gerenoveerd. We hebben
toen vooral geprobeerd om rust op de zolder
te krijgen, vooral wanneer de oudervogels op
de eieren zitten. We hielden ons hart vast
toen de bouwvakkers kwamen, maar het is
allemaal goed gekomen".*

Vorig jaar werden nog vijf jongen groot
gebracht. ■

Wij spraken met ...

Alfonso Gil Cantabrana

Han Verbakel

Naam> Alfonso Gil Cantabrana Woonachtig> Eindhoven Leeftijd> 45 jaar
Lid sinds> 1996 Actief> vijf jaar bestuurslid, opmaak Blauwe Klauwier
Favoriete vogel> roodborst en alle kraaiachtigen Mooiste natuurmoment>
huwelijksreis naar Australië, waar we compleet werden overrompeld door de
vogelpracht om ons heen.... Hotspot> Spanje, en dan liefst zo lang doorrijden
tot we de weg kwijtraken.

Als het gesprek een uurtje gaande is, komt Alfonso's vrouw Jeanine binnen. Ze heeft een bijzonder vogelgeluid gehoord maar kan het niet plaatsen. Alfonso springt meteen op: 'Zullen we gaan kijken?' Twee minuten later staan we met de verrekijker aan de rand van de Eindhovense wijk Gijzenrooi. In het schemerdonker turen we over de velden. De vogel laat zich noch horen, noch zien. Wel horen we het markante klaaglijke geluid van de watersnip. Ook bijzonder.

Het voorval maakt duidelijk dat je Alfonso Gil Cantabrana voor vogels kunt wakker maken. Hij is geneigd dat te relativiseren - 'ik steek er momenteel niet zoveel tijd in' - maar beaamt dat hij een bijzondere band heeft met vogels.

Alfonso (45) is geboren en getogen in Spanje. Eind jaren tachtig van de vorige eeuw leerde hij op een feest in Madrid de Nederlandse biologe Jeanine kennen, die bij een vriendin op bezoek was. Na een tijdje verkering op afstand - 'af en toe een brief, in die tijd schreven we nog' - kwam Jeanine definitief naar Spanje. 'We zijn toen in Madrid gaan samenwonen, maar Jeanine kon er niet aarden. Deels door het harde bestaan in de stad, het was er onveilig, er was veel criminaliteit, maar ook door mijn dagelijks leven. Ik werkte van half acht tot drie bij Telefónica, een groot communicatiebedrijf en van vier tot negen 's avonds bij een ingenieursbureau als weg- en waterbouwkundige, mijn eigenlijke beroep.

In 1994 besloten Alfonso en Jeanine zich in Nederland te vestigen en Alfonso stortte zich met volle overgave in het integratieproces. Hij leerde de taal en was amper anderhalf jaar

later al aan het solliciteren. Hij kwam terecht bij de gemeente Tilburg in de functie van informatiebeheerder. Na een paar jaar kreeg hij een baan als adviseur. 'Een leuke baan, die echter gaandeweg steeds technischer en steeds minder strategisch werd. Toen heb ik met enkele collega's een nieuwe functie gecreëerd, waarin we techniek en beleid dichter bij elkaar brachten. En zo ben ik drie jaar geleden beleidsmedewerker water en riolering geworden.'

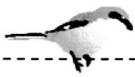
*'Vogels blijven je
nieuwsgierigheid
prikkelen'*

Het lijkt een droomcarrière, maar het is allerminst vanzelf gegaan. 'Het was helemaal niet makkelijk om mijn familie en vrienden en mijn hele verleden achter te moeten laten in Spanje', zegt Alfonso. 'Ik kwam als vreemdeling hier en dat blijf je ook, ook al val ik tegenwoordig met zoveel buitenlanders wat minder op. En met de taal is er altijd wat. Ik kan de dingen nog altijd niet precies zeggen zoals ik zou willen. Het Spaans kent heel andere nuances.'

Uluru (Ayers Rock)

Foto: Alfonso Gil Cantabrana

Sahara

Foto: Alfonso Gil Cantabrana

In 1995 begonnen Alfonso en Jeanine mee te doen aan excursies. 'Jeanine ging voorop, ik volgde. Ik was nog maar een groentje op natuurgebied', zegt

Alfonso. 'We deden van alles; planten-, paddenstoelen-, zoogdieren- en vogelexcursies. Die laatste waren steeds het leukste. Maar we raakten helemaal in de greep van vogels tijdens onze huwelijksreis naar Australië in 1996. Dat was zo'n overweldigende ervaring. Wat we daar aan vogels gezien hebben. En hoe ze zich gedroegen. Ik herinner me een picknick, waar de vogels gewoon kwamen meeëten en ons de

'De vernietiging van en de veranderingen in de habitats zijn zeer zorgwekkend. Het is de ruimte die vogels nodig hebben'

boterhammen zo uit de hand rukten. En ken je de *bowerbird*? Een soort paradijsvogel, die om vrouwtjes te lokken een portaal bouwt en allerlei voorwerpen verzamelt en uitstalt. Het zijn ware kunstwerken. We waren er helemaal kapot van.'

Bij terugkomst meldden Alfonso en Jeanine zich meteen aan bij Vogelwerkgroep De Kempen en bij de KNNV in Eindhoven. 'Bij De Kempen kregen we Ben Jacobs als contactpersoon voor nieuwe leden. Die was heel inspirerend.

We deden veel tellingen en hielpen veel in kaart brengen. Bij De Kempen zijn het echte doeners. Bij de KNNV waren ook veel activiteiten. Veel excursies en samen dingen

Lange Bleek

Foto: Alfonso Gil Cantabrana

uitzoeken. Het verschil met De Kempen is vooral dat het er wat minder wetenschappelijk aan toegaat.'

Alfonso blijft bescheiden over zijn vogelkennis. 'Ik ben geen kenner, ook geen beginner, gewoon ergens ertussenin. Ik ben te laat begonnen om alle vogels te herkennen. Wadvogels bijvoorbeeld vind ik een ramp. Die kan ik niet goed onderscheiden. Daarbij ben ik ook nog een beetje kleurenblind, dus dat helpt ook al niet.'

Wat vind je zo bijzonder aan vogels?

'Vogels zijn intrigerend. Ze zijn stoer en hebben tegelijkertijd een hoog knuffelgehalte. Met insecten zijn ze de meest zichtbare dieren, maar toch weten we er heel weinig van. Je blijft nieuwe dingen ontdekken, ze blijven je nieuwsgierigheid prikkelen. Wat me ook zo boeit is hoe moeilijk hun leven vaak is. De vogeltrek die zoveel kruim kost, strenge winters die ze moeten zien te overleven. Daar heb ik bewondering voor.'

Alfonso zegt zich bijzonder aangetrokken te voelen tot vogels die in extreme habitats leven zoals woestijnen. Met vogels die aan water gebonden zijn, heeft hij wat minder. 'Je kunt ze vaak alleen op grote afstand observeren. Dat maakt ze voor mij ook figuurlijk afstandelijker.'

Hoeveel tijd steek je in je

vogelhobby?

'Naast enkele vaste tellingen staat het vogelen de laatste tijd op een laag pitje. Ik heb een drukke baan en een aantal andere bezigheden en daardoor weinig tijd, hoewel ik me weer heb voorgenomen vaker het veld in te gaan.'

Naast vogelen sport hij graag, hij kijkt graag naar een film en vindt fotografie leuk (90 procent vogels), maar ook voor deze hobby's is minder tijd dan hij zou willen.

Een bijzondere activiteit wil hij nog noemen. Via zijn werk is hij betrokken bij een

ontwikkelingsproject in Nicaragua. In de stad Matagalpa wordt gewerkt aan verbetering van sanitaire omstandigheden en inundatieproblemen. Hij is er al verschillende keren geweest. 'Je bent in een andere cultuur en werkomgeving. Er is grote armoede. Dat vraagt andere oplossingen voor problemen

dan wij gewend zijn. Als je bedenkt dat een simpele kraan daar al een issue is. Er wordt veel creativiteit van je gevraagd.'

Ben je een mooi-weer-vogelaar of mag het ook stormen?

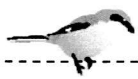
'Een paar dagen windkracht 10 of tien graden vorst vind ik niet erg. Als ik maar zeker weet dat ik dan terug kan. Maar ik heb wel mijn voorkeur. Zo wil Jeanine dolgraag naar IJsland. Daar hik ik erg tegenaan. Doe mij maar een warm land als Spanje of Zuid-

'Wij zijn tijdens onze vogelvakanties van 's morgens vroeg tot 's avonds laat of zelfs 's nachts in het veld'

Zuid-Afrika

Foto: Alfonso Gil Cantabrana

Afrika. Maar ook Duitsland heeft veel te bieden.'

Lees je veel over vogels?

'Heel selectief.' Hij wijst op een plank met vogelboeken in zijn boekenkast, maar zegt dat het hem ook op dit gebied aan tijd ontbreekt. Ook het tijdschrift *Vogels* blijft vaak ongelezen. Een aanrader op boekengebied heeft hij dan ook niet of het zou de ANWB-vogelgids moeten zijn. 'Die vind ik heel prettig.'

Ben je meer een liefhebber dan een beschermer of onderzoeker?

'Ik ben meer een liefhebber, maar als ik nadenk over bescherming vind ik dat we veel serieuzer moeten stilstaan bij wat we ervan kunnen maken. Ik droom wel eens dat ik miljonair ben. Dan zou ik grote stukken hei opkopen en tot natuur omvormen.

De vernietiging van en de veranderingen in de habitats zijn zeer zorgwekkend. Het is de ruimte die vogels nodig hebben, waar ze hun

voedsel moeten kunnen vinden. Ondanks alle goede bedoelingen van overheden staan recreatie en natuurbescherming op gespannen voet met elkaar. Maar ik ben bang dat we niet op verbetering hoeven te rekenen. De groei van de mensheid is de oorzaak. Tot 2050 zal het aantal Nederlanders blijven groeien, in de rest van de wereld gaat dat proces nog langer door. Dan geldt het recht van de sterkste. En dat zijn niet de vogels.'

Gedraag je je ook wel eens als ambassadeur voor vogels?

'Als de burens vragen wat ik er zo interessant aan vind, dan voel ik me wel een visitekaartje voor de vogels. Je krijgt dan de kans om mensen te triggeren. En hoewel ik geen communicateur ben of charismatisch, vind ik het wel leuk als ik iemand kan inspireren. Als ze maar zeggen: ja daar zit wel wat in, dan ben ik al tevreden.'

'Advies voor beginners? Zo vaak en zo lang mogelijk het veld in. Alles wat je meemaakt laat indrukken achter in je geheugen'

Maak je graag vogelreizen?

Tijdens vakanties proberen we er een mix van te maken; stedentrips afgewisseld met

vogelreizen. Als we ons alleen op vogels zouden concentreren, dan leidt dat bij ons tot een chronisch slaapttekort, want wij kunnen niet stoppen. Wij zijn dan van 's morgens vroeg tot 's avonds laat of zelfs 's nachts in het veld.

We gaan maar af en toe met een gids of reisorganisatie op stap. Het is veel leuker om zelf dingen te ontdekken. En ook al kennen we de vogels lang niet altijd bij naam, de kick van het zelf ontdekken is veel te leuk.

Helemaal top noemt Alfonso zijn reis naar Zuid-Afrika. Iemand zei eens dat hij die reis makkelijk tien keer zou kunnen maken. Ik dacht: nou, nou, maar nu snap ik het.'

Alfonso maakte een jaar of vijf deel uit van het bestuur van de Vogelwerkgroep. 'Ik heb een bijdrage geleverd aan de verjaardagskalender en heb vooral veel meegepraat over allerlei onderwerpen. Ik denk wel eens dat ik meer had kunnen doen,

maar tijd ontbrak en sommige dingen waren ook te hoog gegrepen voor mij. Ik ben er nu uitgestapt om een wat legere agenda te krijgen. Maar ik blijf wel de opmaak doen van de Blauwe Klauwier en schrijf er af en toe een artikeltje voor.

Het leukste vindt hij de recreatieve dingen. 'Voor De Kempen is dat een beetje vloeken in de kerk, maar ik vind excursies het leukste. Of zo'n weekendje Ardennen, zoals vorig jaar. Dat zouden ze veel vaker moeten doen.'

Heb je nog een advies voor (beginnende) vogelaars?

'Zo vaak en zo lang mogelijk het veld in. Alles wat je meemaakt laat indrukken achter in je geheugen. Elke waarneming is een kick en elke kick is een moment van informatie opslaan. Je kunt zoveel boeken lezen of films kijken als je wilt, je leert een tiende van wat je in het veld meemaakt.' ■

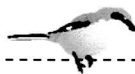
Met "Wij spraken met..." is een oude rubriek nieuw leven ingeblazen. Leden spreken in deze rubriek over hun persoonlijke drijfveren, achtergronden en passie van het vogels kijken.

In een volgende uitgave zijn Rien Kelders en Cees van Rooij gevraagd te spreken. Wij danken **Alfonso Gil Cantabrana** voor zijn openhartig gesprek met ons.

Müritz

Foto: Alfonso Gil Cantabrana

Activiteiten

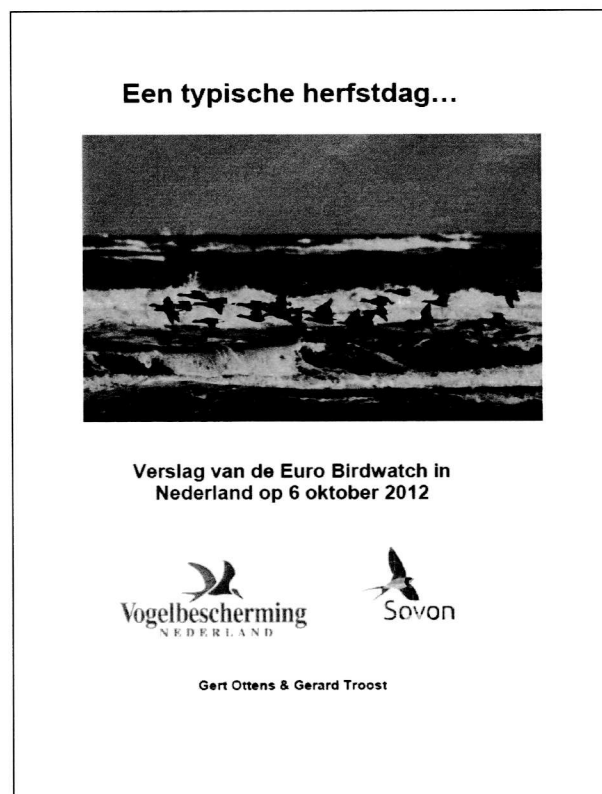
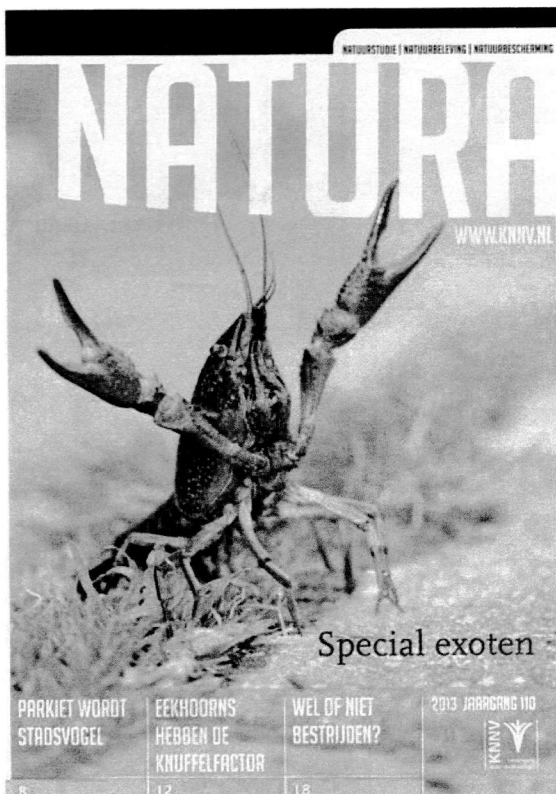
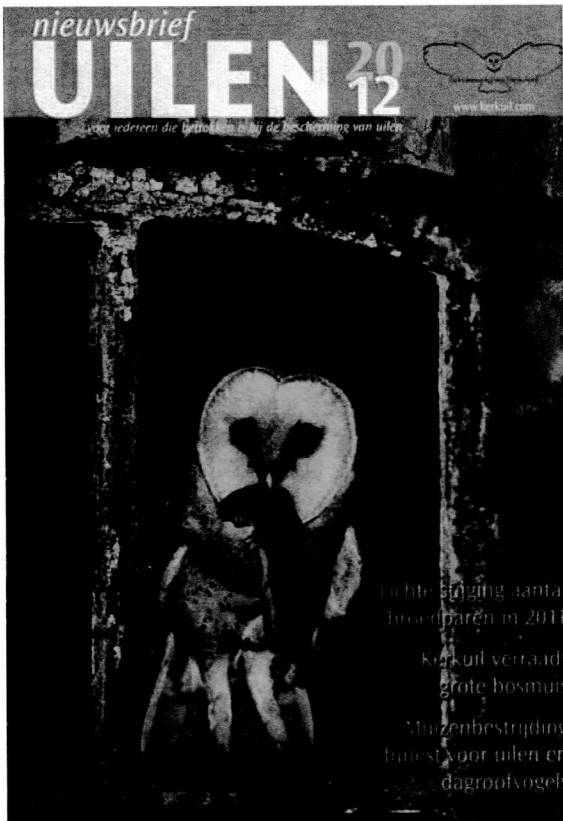
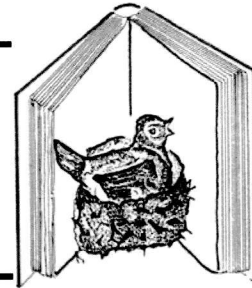
Overzicht 2013

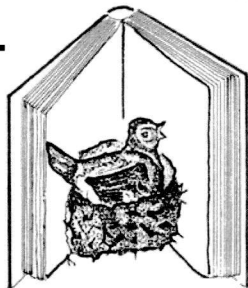

Januari		Februari	
3	Bestuursvergadering	5	Bijeenkomst VIB Sovon Vogelatlas
5	Klapekstersimultaantelling Strabrechtse Heide	7	Bestuursvergadering
5-19	Wintertelling in agrarische gebieden	15	Patrijstelling (tot 31 maart)
19 / 20	Nationale Tuinvogeltelling	16	Contactdag Oost-Brabant VWG's
25	Jaarvergadering / lezing	16	WRN Landelijk Roofvogeldag
26	Slaapplaatstelling Blauwe kiekendief	22	Ledenbijeenkomst / lezing
26 / 27	Landelijk telweekend Klapekster	23	Slaapplaatstelling Blauwe Kiekendief
		23	Slaapplaatstelling Grote zilverreiger
		-	Steenuilinventarisatie
		-	Vogeltrektellingen
Maart		April	
7	Bestuursvergadering	1	Start eerste telperiode MUS (tot 30 april)
9	Excursie steenuilinventarisatie	1	Start houtsnijptelling (tot 15 juli)
-	Controle nestkasten Bosuilen	4	Bestuursvergadering
	Vogeltrektellingen	6	Onderhoud overzwaluwwand Reusel
16	Schoonmaak nestkasten Koningshof	10	Start inventarisatie Grote gele kwikstaart
17	Vogelwandeling Dal van Beerze	15	Start kolonievogelstellingen
22	Ledenbijeenkomst / lezing	24	Jaaravond uilenbescherming Brabants Landschap
23	Slaapplaatstelling Blauwe Kiekendief	26	Ledenbijeenkomst / lezing
31	Start telperiode Grote gele kwikstaart (tot juli)	27	Eerste controle nestkasten Koningshof
		27	Controle nestkasten golfbaan en papegaaicentrum
		-	Controle nestkasten Bosuil
		-	Vogeltrektellingen
Mei		Juni	
2	Bestuursvergadering	6	Bestuursvergadering
4 - 12	Nationale Vogelweek	8	Start derde telperiode MUS (tot 15 juli)
11	Avondwandeling Leenderbos in de Nationale Vogelweek	8	Start Wespndievenonderzoek
15	Start tweede telperiode MUS (tot 15 juni)	15	Nachtzwaluweninventarisatie Leenderbos en Grote Heide
15	Start Nachtzwaluweninventarisatie Leenderbos en Grote Heide (tot 10 augustus)	15	Controle nestkasten Koningshof
18	Tweede controle nestkasten Koningshof	28	Ledenbijeenkomst / simultaanstelling Nachtzwaluwen Leenderbos
18	Controle nestkasten golfbaan en papegaaicentrum	..	Controle nestkasten Kerkuil en Steenuil
24	Ledenbijeenkomst / excursie	..	Inventarisatie Ransuil
26	Controle nestkasten Kerkuil en Steenuil	..	Excursie voor leden
..	Inventarisatie Ransuil		
..	Vogeltrektellingen		
Juli		Augustus	
4	Bestuursvergadering	3	Simultaantelling Wespndief
27	Simultaantelling Wespndief	10	Simultaantelling Wespndief
..	Start huiszwaluweninventarisatie	23	Ledenbijeenkomst / vakantiefoto's
..	Nachtzwaluweninventarisatie Leenderbos en Grote Heide (tot 10 augustus)	..	Wespndievenonderzoek
..	Wespndievenonderzoek	..	Nachtzwaluweninventarisatie Leenderbos en Grote Heide (tot 10 augustus)
..	Controle nestkasten Kerkuil en Steenuil	..	Excursie voor leden
..	Inventarisatie Ransuil		
!!	Geen ledenbijeenkomst		
..	Excursie voor leden		
September		Oktober	
5	Bestuursvergadering	3	Bestuursvergadering
27	Ledenbijeenkomst / lezing	5	Euro Birdwatch
..	Vogeltrektellingen	25	Ledenbijeenkomst / lezing
..	Excursie voor leden	26	Slaapplaatstelling Blauwe Kiekendief
		..	Slaapplaatstelling Grote zilverreiger
		..	Vogeltrektellingen
		..	Excursie voor leden
November		December	
7	Bestuursvergadering	5	Bestuursvergadering
22	Ledenbijeenkomst / fotowedstrijd	27	Ledenbijeenkomst / Mistery birds
23	Slaapplaatstelling Blauwe kiekendief	28	Slaapplaatstelling Blauwe kiekendief
30	Sovon Landelijke Dag	..	Slaapplaatstelling Grote zilverreiger
..	Vogeltrektellingen	..	Excursie voor leden
..	Excursie voor leden		
			.. = datum nog nader te bepalen

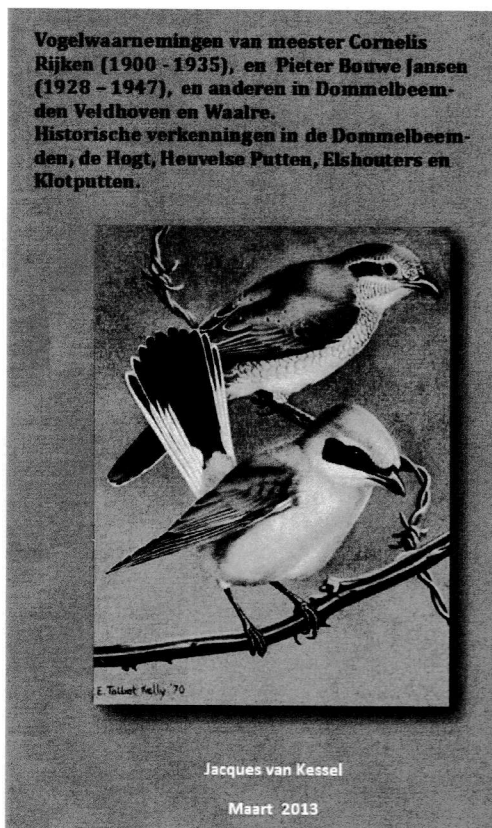
De nog niet bekende data en het laatste nieuws wordt vermeld in de maandelijkse convo en in de website. Voor deelname of meer informatie omtrent activiteiten kan contact worden opgenomen met de betreffende coördinator. Zie hiervoor rubriek *Commissies, werkgroepen en coördinatoren* verder in deze Blauwe Klauwier.

Leesvoer

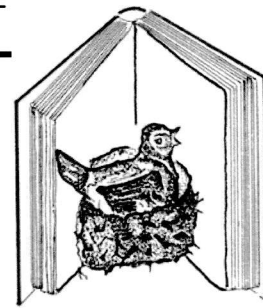
Leesvoer

INHOUD

1. Inleiding	5
2. Werkwijze	7
3. Resultaten	
3.1 Historische gegevens meester Cornelis Rijken uit Veldhoven	9
3.2 Historische gegevens van Pieter Bouwe Jansen aangevuld met gegevens van S. Braaksma en V. Langenhof	23
3.3 Historische gegevens van de Hogt in Waalre in 1930 verzameld door Pieter Bouwe Jansen	28
3.4 Historische gegevens, aanvullingen	34
4. Literatuur	37
Bijlage	
J.H. van Balen. Enkele digitale scans van pagina's uit Onze vogels met een bijdrage over de valkenjacht uit 1888	40

Leesvoer

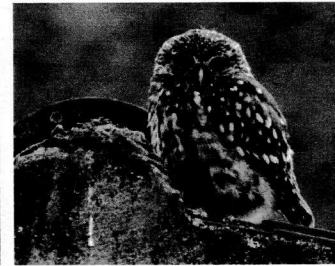
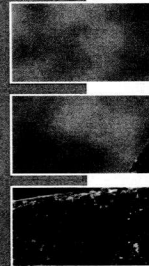
INHOUD

Voorwoord	3
1. Inleiding	7
1.1 Aanleiding en doel	7
1.2 Plangebied en onderzoeksgebied	7
1.3 Uitgevoerde compenserende maatregelen	9
1.4 Aanpak monitoring 2012	9
2. Resultaten monitoringsonderzoek	11
2.1 Resultaten steenuilonderzoek 2012	14
2.2 Ontwikkeling compensatiegebieden	14
3 Discussie	17
3.1 Effecten op steenuilterritoria binnen invloedsfeer plangebied	17
3.2 Gebruik van nestkasten en broedsucces	18
4 Conclusie en aanbevelingen	19
4.1 Conclusie	19
4.2 Aanbevelingen	19
5 Literatuur	21
Bijlage 1 Locatiegegevens steenuilkasten rondom plangebied	23
Bijlage 2 Monitoringsgegevens 2007 – 2012	25

Monitoring steenuilen Habraken 2012

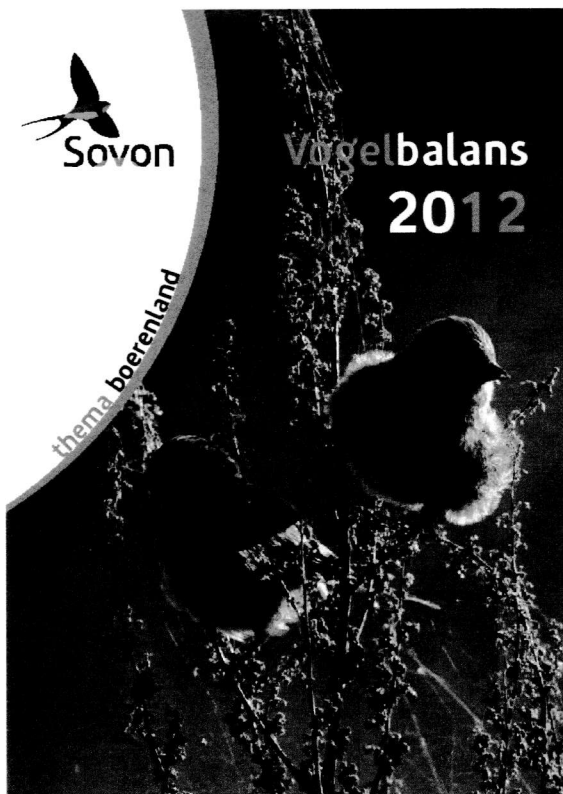
Monitoring in het kader van de Flora- en faunawet

G. Hoefkoet

Bureau Waardenburg bv
Adviesbureau milieuzorg

Wegwijzer

Bekentelling	<i>Vacant</i>
Bosuil	Pieter Wouters
Feestcommissie	Edwin van de Werf en Piet van Happen
Grote gele kwikstaart	Robert Kastelijn
Huiszwaluw	Wim Deeben
Kerkuil	Mark Sloendregt en Sjors de Kort
Klapekster	Piet van Happen
Kolonievogels	Pieter Wouters e.a.
Nachtzwaluw	Mark Sloendregt
Nestkasten Koningshof	Jan Wouters
Nestkasten Golfbaan Welschap	Wil de Veer
Nesthulp Grote gele kwikstaart	Frans Hijnen en Wil de Veer
Oeverzwaluwwand Reusel	Pieter Wouters
Ornis (digitaal waarnemingsarchief)	Tom Heijnen
Public Relations	<i>Vacant</i>
Roofvogelonderzoek (WRN)	Pieter Wouters
Slaaplaatstelling Blauwe kiekendief	Pieter Wouters
Slaaplaatstelling Grote zilverreigers	Robert Kastelijn
Slechtvalkonderzoek	Jacques van Kessel
Stichting Stadsnatuur Eindhoven	Peter Zomer namens vogelwerkgroep De Kempen
Steenuil	Wil de Veer
Vogel Initiatief Brabant (VIB)	Pieter Wouters
Vogels in Brabant	Henk Sierdsema
Vogeltrekelposten	Wim Deeben en Robert Kastelijn
Website	Mark Sloendregt
Weidevogelbescherming	<i>Vacant</i>
Wespendief	Jacques van Kessel
Wetlandwacht Vogelbescherming	Piet van Happen
Wintertelling	Pieter Wouters

Vogelopvang en bescherming in de Kempen

Vogelopvang Toon de Smit

info@vogelasiel-someren.nl

<http://www.vogelasiel-someren.nl/>

Tel.: 0493 – 493 564

Melding verstoring buitengebied

Provinciale milieuklachtencentrale

24 uur per dag bereikbaar Tel.: 073 – 681 28 21

Dierenambulance Eindhoven eo / meldkamer dieren noodhulp

Tel.: 0900 – 112 0000

Bestuursleden van vogelwerkgroep De Kempen

Voorzitter

Jan Kolsters
De Locht 16
5504 KD Veldhoven
Tel.: 040-2538248

Secretaris

Hetty Fokkens
Kermisberg 6
5508 DW Veldhoven
Tel: 040-2543077

Penningmeester

Piet van der Krieken
Molenpad 6
5524 BD Steensel
Tel.: 0497-512414

Biologisch secretaris

Pieter Wouters
Lensheuvel 37
5541 BA Reusel
Tel.: 0497-643049

Algemeen lid

Mark Sloendregt
Middelberg 23A
5508DM Veldhoven
Tel: 040-2543287

Algemeen lid

Vacant

Algemeen lid

Vacant

Vogelwerkgroep De Kempen

Vogelwerkgroep De Kempen beoogt bezig te zijn met vogelstudie in de Kempen, teneinde de kennis over de in het wild levende vogels te vergroten en een bijdrage te leveren aan de bescherming van deze vogels in hun milieu. Hiernaast is ruimte voor andere activiteiten zoals: natuurstudie in ruimere zin; voorlichting; educatie en beheerswerkzaamheden.

Secretariaat/Postadres

Vogelwerkgroep De Kempen
Kermisberg 6
5508 DW Veldhoven

E-mail

info@vvgdekempen.nl

Homepage

www.vvgdekempen.nl

Lidmaatschap

Het lidmaatschap kan men verkrijgen door zich te wenden tot het secretariaat van Vogelwerkgroep De Kempen.

De contributie bedraagt € 30,- per jaar.

Gezinsleden betalen € 15,-.

Studenten en 65-plussers betalen € 25,-.

Donateurs

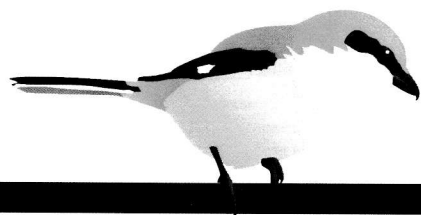
Donateurs die de vogelwerkgroep willen steunen zijn van harte welkom.

Bij een donatie van € 15,- of meer, krijgt u dit verenigingsblad een jaar lang toegezonden.

Betaling van contributie of donatie kan geschieden door storting op girorekening 5859111 ten name van Vogelwerkgroep De Kempen, onder vermelding van 'contributie' of 'donatie'.

Inhoud

- 2 Vogelvaria**
- 6 Webnieuws**
- 10 Nachtzwaluwinventarisatie 2012, Leenderbos en Grootte Heide**
Mark Sloendregt
- 16 Grote Zilverreigers en hun slaappleatsen in De Kempen**
Robert Kastelijm
- 18 Resultaten van de nestkasten op Koningshof in 2011 en 2012**
Jan Wouters
- 21 Welke kasten zijn het vaakst gebruikt?**
Stijn van Gils en Mark Sloendregt
- 23 Wij spraken met...**
Han Verbakel
- 28 Activiteiten**
- 29 Leesvoer**
- 32 Wegwijzer**

Vogelwerkgroep De Kempen is opgericht in 1974 en houdt zich bezig met het bestuderen van de vogels die in het wild in de Kempen (Zuidoost Brabant) voorkomen. Van een klein groepje bevriende vogelaars groeide de werkgroep uit tot een veelzijdige en actieve organisatie van ongeveer 80 leden. De Klapekster (streeknaam 'Blauwe Klauwier') dient als logo.